

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo 1 gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino sprejema J. Krajec v Novem Mestu, dopise pa uredništvo.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Vsem častitim naročnikom „Dol. Novic“ želi Srečno Novo Leto

Vredništvo.

Današnji list pošiljamo še vsem starim naročnikom in tudi nekaterim nenaročnikom na ogled, da si ga blagovolijo naročiti, ali pa koga drugega pridobiti. Cena listu je za celo leto po pošti 1 gld.

Opravništvo.

O novem letu 1896.

Zopet je preteklo jedno leto in z mnogimi nadami smo nastopili novo. Bog daj, da bi bilo bolj srečno, nego je bilo minulo! Leto 1895. bo našemu narodu ostalo v neizbrisljivem žalostnem spominu, ker toliko nadlog in hudih uim ga že ni kmalu zadelo nego v teh mesecih

Prve dneve leta je padlo toliko snega, da ga ljudje že davno niso toliko pomnili. Na vrtovih, v sadovnjakih, v vinogradih je naredil mnogo škode, ker je lomil veje; podrl je tudi marsikako streho. Še meseca marca ga je ležalo toliko, da so se vršile javne molitve za pomoč v tej nena-

vadni stiski. Ko se je tajal sneg, nastale so povodnji, ki se tudi niso odtekle brez škode. Ker je lani sneg padel na mokro zemljo in je tako dolgo ležal, zgnjilo in pozeblo je pod njim mnogo ozimine in ni čuda, da je sledila slaba letina. Sneg je zopet zapadel 16. maja in ležal tri dni v najlepši pomladi ter pokvaril mnogo v vinogradih in na sadnem drevju. Semtertje je zbilá tudi toča pridelke in jeseni zlasti na Dolenjskem nastopila zopet velika povodenj. Bili so tudi veliki požari u. pr. v Toplicah, na Dobrovi, v ambruški fari in drugod. Torej nesreča čez nesrečo! A najhujši udarec je zadal slovenskemu narodu grozen potres o veliki noči, ki se deloma še ponavlja. Rane, katere je zasekala slovenskemu ljudstvu ta grozna nesreča, bodo se zacelile komaj v desetletjih.

Vendar pa moramo tudi nekaj veselega zabeležiti iz preteklega leta. Zadnje deželnozborske volitve so dokazale prav sijajno, da naše vrlo kmečko ljudstvo se drži še vedno krepko starih katoliških in narodnih načel, da ga vse silovito in neprestano kričanje in pisarjenje domačih in tujih liberalcev ni še pokvarilo. Na celi črti v vseh kmečkih občinah so prodrli katoliško-narodni možje.

PODLISTEK.

Cena zabava na sveti večer.

(Po Püger-u.)

To ti je bila pa trojica: Boje, Cebin in Puželj. Ne vem ali so bili še kje trije tako sorodnega duha in tako enakih nazorov, kakor ti trije. Bili so jedna duša ne v jednom ali dveh, ampak v treh telesih. Toda, koga so pa bili vendar? Dijaki višjih šol so bili. Lestvico nižjih in srednjih šol preplezal je vsak v drugem mestu. Ko so pa prišli na višje šole v N., sešli so se po naključji pri gospodinjji Barbi Goršinovi, ki jih je nastanila v podstrešni sobi, ali kakor je ona trdila, zgoraj v prvem nadstropji svoje neprostrne hiše. Tu so se kmalu natančneje spoznali, sklenili so prijateljstvo, katero je bilo od dne do dne trdejšje. Saj so imeli prenašati iste nadloge in težave, učili so se za isto mizo in po zimi prezebali v isti sobici. Lahkomišljeni so bili pa vsi trije

jednako. V začetku meseca, ko je pismonoša prinesel vsakemu svojo nakaznico, ko je imel vsak več ali manj cvenka v žepu, tedaj se jim je godilo dobro. Živelí so kakor grofje. Nobene veselice, nobenega zabavnega večera niso zamudili. Seveda so denar kmalu zapravili in okrog 15. vsacega meseca ni imel redno nobeden bora več v žepu. Tedaj pa so napočili „pasji dnevi“, ko so doma sedeli in z žalostno-kislimi obrazi gledali prazne mošnje. No, pa tudi tedaj so bili še dobre volje. Zbijali so šale, drug drugega dražili in si tako dolgečas preganjali. Saj pride kmalu konec meseca, z novim mesecem pa zopet pismonoša z nakaznicami, in veselo življenje se zopet začne.

Danes so bili pa vsi trije nekako potrti. Kako tudi ne! Bil je sveti večer. Zunaj je mrzla burja zanašala oblačke snežine v obraz, ljudje so se le neradi mudili na ulici. Našim trem junakom bilo je pa vse jednako, ali so zunaj ali pa doma v podstrešnici. Mrzlo je bilo ravno tako v

Trdno zaupamo, da v šestih letih se bo tudi v mestih v marsičem obrnilo na bolje. Pred nekaj leti so bili kmetje meščanom vzgled, kako se morajo boriti za narodne svetinje, poslej pa so jim lep vzgled, kako se tudi najdražja svetinja sv. vera katoliška ne sme zanemarjati in v kot potiskati.

Z žalostjo in pomilovanjem moramo beležiti, da toliko gnjusnih napadov na katoliško vero in cerkev, na duhovnike sploh od papeža do zadnjega kapelana, se med našim narodom ni še dogodilo, nego letos. Zdeti se nam mora, ako sodimo po sedanjih razmerah, da so si nekateri naši časniki postavili kot prvo nalogo: uničiti ugled duhovščine in s tem izdreti ljudstvu vero iz srca. S čim bodo potem vero namestili? Kako strastno so sikali slovenski liberalni časniki zoper našega ljudomilega prevzv. knezoškofa samo zato, ker stori svojo dolžnost kot pravi apostolski mož! Kako poniževalno so pisali o drugih škofih, in celo papežu so se od strani rogali! Verno slovensko ljudstvo ima sedaj dva huda in nevarna nasprotnika: liberalce in socijalne demokrate. Oboji o kakem verskem mišljenju in gibanju ne morejo in nočejo nič slišati, oboji bi raje danes nego jutri za vselej zagrebli katoliško idejo. Kaj bi bil neposreden nasledek tega, na to ne mislijo. Socijalni demokrati itak sami priznavajo, da jim je narodnost jednako kakor vera deseta briga. Torej, če bi zmagala njih načela, naš narod zgubi ne le svojo vero, temveč tudi svojo slovensko narodnost. Hvala Bogu, da se narod probuja vedno bolj, da se čimdalje živeje zaveda svojih pravic in dolžnosti, in da tudi vedno bolj spoznava, v kakem položaju da je, kdo je njegov pravi prijatelj in kdo ni. Bog ga potrdi v tej zavednosti! Bog blagoslavljalj skupne napore naših mož v dušni in telesni blagor milega nam naroda!

sobi kakor zunaj; toliko so bili na boljšem, da ni v sobi mélo. Kak prizor! Boje leži na postelji zavit v svojo ogrtačo; Cebin oblekel je dve suknji, drugo vrh druge in sedi za mizo z nogami bijoč ob tla; Puželj pa stoji pri mrzli peči roke v žepu držeč — dni premišlja, ki so bili, ko se jim je godilo, kakor Izraelcem v Egiptu pri polnih loncih mesa.

Grobna tišina je vladala v podstrešni sobici; le tu in tam začul se je vzdih, ki se je temu ali onemu izvil iz prsi. Vsak se je domislil na dom, videl je v duhu svoja roditelja, svoje brate in sestre, zbrane pred božičnim drevescem.

Tu Boje pretrga molk rekoč: „Vesta kaj prijatelja, mi smo pa res vsi trije pravi lahkomišljenci. Komaj imamo le par krajcarjev v žepu, že komaj čakamo, da jih spravimo med svet. Tovariša mu potrta prikimata. „Kako lepo bi se lahko danes zvečer zabavali, ako bi ne bili od očeta za božične praznike poslanih denarjev takoj

V našem državnem zboru je vse mračno in nejasno. Dolgo se že pleto pogajanja med raznimi strankami, pa brez uspeha. Zarek upanja na boljšo prihodnost nam je zanetila nova katoliška stranka, ki se je ustanovila v pretekli jeseni. To so pravi možje, ki se ne sramujejo katoliškega imena! Značilno za naše liberalce je zlasti to, da so poprej bljuvali ogenj in žveplo nad tiste konservativne poslance, ki so ostali v Hohenwartovem klubu, češ, da so narodne izdajice, sedaj pa, ko se je osnovala katoliška stranka, pribežali so iz strahu pred njo hitro v Hohenwartovo okrilje, češ, rajše gremo z vsakim preje, nego z odločnimi katoličani! Vidi se jasno, da jih vodi in veže le strah in mržnja pred katoliškimi načeli.

Ako se ozremo okoli po širnem svetu, ne opazimo kaj veselega, pač pa mnogo, mnogo žalostnega. Kako osodepolne postave glede sklepanja in razveljavljenja zakramenta sv. zakona so prišle letos na Ogrskem v veljavo, to je že sploh znano. Ljudje se upirajo, ker to žali njih versko zavest in prepričanje, a mogočni gospodi jih strahujejo. Na Mažarskem je sedaj vse jedno, ali je človek kristijan ali žid; židje prav za prav večje pravice uživajo nego kristijani; in kristijanom je dovoljeno odslej naprej, da smejo židje postati. Nova ljudska stranka se neumorno giblje in deluje. Vse ljudstvo gre za njo, ker spoznava, da le od nje sme in more pričakovati boljše prihodnosti.

Na Nemškem delujejo s silnim naporom socijalni demokrati. Vlada jih sicer kroti z vedno ostrejšimi postavami, a ne pomaga jej vse to nič. Spomladi nameravajo prirediti splošen štrajk. — Na Ruskem so pričakovali z nastopom novega carja boljše, milejše prihodnosti, a te nade in želje se niso uresničile. Car je res osebno blag in dober

pognali“, opomni Cebin. „Prav se nam sedaj godi,“ nadaljuje Cebin, ker smo oni desetak tako lahkomišljeno zabili. Pa kako lepo mi je oče pisal: Tu ti pošlem nekaj za božični večer; kupi si kako ribo, in gospodinja naj ti jo pripravi. Lahko si napraviš tudi majhno božično drevesce in piješ s svojima prijateljema kozarec vina, ter se pri tem tudi na nas kaj spomniš. — No, spominjam se že, pa še kako, toda o ribi, o vinu, o božičnem drevescu ni ne duha ne sluha.“ Komaj je to zgovoril, zaslišijo se koraki po stopnicah. Na trkanje odzovejo se kar hitro vsi trije, rado vedni, kdo da prihaja. Vrata se odpro, in v sobo stopi mož v črni, rudeče obrobljeni obleki, pokrit s cesarsko kapo in na prsih blišči se mu srebrn cesarski orel. Kakor bi jih kača pičila, skočijo vsi trije po konci, ko zagledajo nepričakovanega prišleca — pismonošo. Šest rok se stegne na mah po listu, katerega jim mož smejoč se pomoli. Vsak bi bil rad prvi prebral. Cebin je bil naj-

vladar, toda tisti možje, ki so okoli njega, ki vodijo vladno krmilo, ne popuste nič od svoje neznosne strogosti.

Spanjci imajo že dolgo vojsko v Ameriki na Kubi, katera se je še le zadnji čas na bolje obrnila. Sicer pa rujejo zoper vlado premoči republikanci, ki bi čim preje radi preobrnil ves sedanji red.

Lahi se vojskujejo v Afriki. Zadnji njih hud poraz je povračilo za one krivice in izzivanja, s katerimi so meseca septembra, o 25letnici polastitve Rima, tako nečuvveno žalili sv. Očeta.

Na Francoskem zdihuje ubogo ljudstvo pod strastno framasonsko vlado. Res čudno je to: ljudstvo tako verno, njegovi vodniki pa tako besni sovražniki vsakega verstva.

V Belgiji je zmagala odločno katoliška stranka in zato je tudi vlada sestavljena iz takih mož. Socijalni demokrati so se združili z liberalci, da bi jo ovrgli, pa se ni dalo. Da bi se jim le tudi v bodoče ta naklep ne sponesel!

Anglija pa tira svojo kramarsko politiko sedaj kakor nekdanj. Po zadnjih volitvah, pri katerih so propadli katoliški Irci in njih prijatelji, ima ubogi irski narod zopet več trpeti.

Na Turškem so krvave morije že tri mesece. Nevarni temni oblaki, ki vise sedaj nad Turčijo, se utegnejo spomladi razširiti čez celo Evropo, in v tem slučaju nastane ljut krvav vihar, katerega nas Bog obvaruj!

Iz vsega tega je razvidno, da sedanji politični položaj v Evropi ni prav nič vesel. Nezadovoljnost ljudstva raste vedno bolj. Zakaj? Ker se odtuja od Boga. K Bogu se morajo narodi povrniti, če hočejo srečo in zadovoljnost uživati na tem svetu. Zato so sv. Oče papež o zadnjih

bolj uren in veselo zakliče: „O, dobri očka poslal mi je celo škatljo krapov!“

Kmalu vidimo naše tri znance na pošti, kjer se prerivajo med množico ljudij, da bi kmalu dobili škatljo s tako zaželjeno jedjo. Potem, ko se jim je posrečilo dobiti jo v roke, hiteli so veselo proti domu. Škatlja je pa bila precej poškodovana, kakor je to že navadno pri božičnih pošiljavah. — Kdo bi si bil mislil, da se bode kaj takega prigodilo. Ko so namreč hiteli ravno čez veliko ulico domov, spodrsne nenadoma Puželju, ki je nosil dragoceno breme. Padel je po tleh, pri tem pa žalibog dno škatlje odpadlo, in zmrznjeni krapje so zdrčali s takim ropotom, kakor bi pehar orehov po tleh vrgel. Hitro se pobere Puželj in vsi trije pobirajo krape v razbito škatljo. Nekako hudo jim je bilo pri srcu, ko so videli dar božji na tleh. Se huje jim je pa bilo, ko se je jela tropa radovednežev okrog njih zbirati in posmehovati.

(Konec sledi.)

božičnih praznikih vsem kristijanom prav posebno priporočili molitev: „Kaj ne premore vstrajna in zaupljiva priprošnja pri Bogu nad človeškimi nameni in dogodki? Kako čudezne sadove je že obrodila pobožna molitev v starem in novem veku? Seveda je le prežalosten pogled v sedanje stoletje, ki je polno napuha in nevere, ki si upa zaničevati nadčloveški red in ga spraviti ob veljavo. Brezbožne stranke vodi jedino ta smoter, da uduše kal vere in pobožnosti v nežnih srcih, katera hočejo, kakor trdijo sami, odgojiti v meščanskih in moralčnih čednostih. In vendar se nikoli bolje ne pokaže vzvišenost človeka, kakor tedaj, ako se spoštljivo uklone pred Bogom in odpre pred njim svoje srce, da mu pokloni svojo udanost in zahvalo, ali pa ga prosi milosti in varstva. Vedno je bilo lepo gledati, kako so knezi in narodi javno klicali Boga na pomoč in pri njem iskali blagoslova za vsako večje podjetje in pomoči v nesreči. Proti tej napačnosti, nad katero smo se pritoževali, ni samo veljava božjih zapovedi, temveč tudi zahteva zdrave pameti in glas srca, katerega so poslušali celo omikani paganski narodi. O dobri Bog, kako zelo potrebujemo sedaj tvojega blagoslova!“

Gospodarske stvari.

Varujte gozde!

Koliko se je že pri nas svarilo in pisalo, naj se prizanaša gozdom, pa kakor skušnja kaže, vse skupaj veliko ne pomaga, niti postava! Kmetje se v zadregi, v kateri se nahajajo, ozirajo le na trenutni dobiček, a ne pomislijo na ogromno škodo, katera sledi izsekavanju gozdov.

Bridko mora biti človeku pri srcu, ko zagleda tu in tam do cela izsekan, skoro do golega obrit breg, kjer so rasla malo prej še lepa, visoka drevesa. To ne ostane dolgo tako. Razni deževni nalivi spirajo polagoma zemljo navzdol in breg pokaže kmalu skalna rebra. Kaj še le, ako se izsekajo objednem celi velikanski gozdovi, kateri se več ne zasade. Pokaže se kmalu namesto lepih zelenih gozdov, pust kraški svet! Zakaj? Drevesa s svojim listjem in vejevjem so zadrževala padajoč dež, da ni s tako silo kapljal na tla; s tem se zemlja ni toliko razbrazdala. Ako ni dreves, nastanejo kmalu grape in vsa dobra zemlja se splavi v dolino in naprej. Zaradi tega se voda med skalovjem samim ne more več nabirati in kmalu usahnejo studenci. Notranjski Kras nam je priča.

Gozdi vplivajo mnogo tudi na vetrove, na vreme, vlažnost in na človeško zdravje. Ako vetrovi priženó oblake ali megle do kakega gozda, izpremené ga v dež. Gozdi namreč, zlasti oni, ki stojé na višavah, vlažnost ozračja,

megle in oblake na-se vlečejo. Tega se lahko prepričaš, ako paziš, kje se začno oblaki zbirati. Vlažnino, kolikor je gozdi sprejmejo v svoje krilo, drevesno perje, mahovje in nizko rastlinje, ki raste v gozdu pod drevjem, dolgo v sebi hrani, da se prenašlo ne izhlapi. Zemlja rahla ko goba, vso to vlažnino posrče in počasi oddaja studencem, ki ravno tako počasi napajajo doline in ravnine. Čim več gozdov ima dežela, tem bolj vodnata je.

Gozdovi tudi čistijo ozračje. Drevesa sprejemajo v sebe pline, kakor vsaka druga rastlina, ali plini so hrana drevesom. To velja pred vsem o ogljenčevi kislini, ki je glavni živež rastlinski. Rastlina sprejema v sebe to kislino, katero potem razkroji. Ogljenec porabi za-se, kislec pa izdiha zopet skozi svoje listje. Tako razkroji tudi veliko v se vvrkane vode; vodenelec porabi za-se, kislec pa izdiha. Znano je pa, da je kislec za dihanje človeka in živali neobhodno potreben plin. Kolikor več povzije človek tega plina, tem bolj živahen in zdrav je. Nasprotno pa ogljenec, katerega rastline vživajo, človeku škoduje. Okoli Rima se razteza velikansko močvirje, katero je nastalo, odkar so bili v bližini vsi gozdovi izsekani. Zato pa sedaj tam razsaja neprestano huda bolezen, nekaka mrzlica, z imenom „malaria“, katera ljudi v bližini muči celo življenje in jih spravi mnogo v prezgodnji grob. Takih nevarnih močvirjev je tudi po nekod drugod in največkrat so nastali po izsekanju gozdov.

A ne gledé na vse take in jednake nezgode, izprevidi vsakdo lahko sam, kako škoduje svojim naslednikom, ako jim zapusti ogoljene gozdne bregove, morda celo brez mladih novih nasadov. Drevo: bukev, hrast, smreka itd. ne zraste tako kmalu, še le čez več let. Kje naj mlajši gospodarji jemljejo les za kurjavo in druge potrebe, ako so jim predniki vse ukončali?

O varstvu gozdov dalo bi se še mnogo pisati; a nekateri ljudje si pač ne dajo nič dopovedati. Hvala Bogu, da se je v tem oziru v zadnjih letih mnogo dobrega storilo in na bolje obrnilo tudi pri nas! Celo pusti Kras se bo čez nekaj desetletij, ako pojde vse po sreči, zopet ogrnil z zeleno obleko, ker na tisoče drevesc se je tam že posadilo. Potem bodo tudi ondotni prebivalci rešeni tiste strašne burje, katera vihra vsako leto in marsikdaj mnogo zla provzroči.

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

Pogodba Avstrije z Ogersko se ima v kratkem obnoviti. Če bo ta pogodba obveljala v

tej obliki, kakor je veljala doslej, bo Avstrija zaradi Ogerske zopet zelo oškodovana. Avstrijski del države šteje sedaj 24 milijonov prebivalcev, ogerski del pa 18 milijonov. In vendar mora Avstrija prevzeti celih 116 milijonov za skupne državne troške, Ogerska pa le 28 milijonov. Ko bi bili skupni državni troški pravično razdeljeni, plačati bi morali Ogrji 61.72 milijonov, naša polovica države pa 82.28 milijonov. V sedanjih razmerah torej Avstriji darujemo na leto ogrom celih 33.72 milijonov. Ni čuda, da se prav mnogi avstrijski poslanci odločno upirajo obnovljenju pogodbe pod krivičnimi pogoji. Iz tega pa jasno vidimo, kako silno vpliva mažarska vlada na našo avstrijsko; in to ne le v gmotnem, temveč tudi v duševnem oziru.

Nov načrt volilne preosnove bo predložen državnemu zboru baje meseca februarja, ko se poslanci zopet snidejo na Dunaju. Po tem načrtu ostaneta še obe dosedanji kuriji; pridružila pa se jima bo tretja kurija s 75 ali 72 poslanci, katere bodo volili na podlagi splošne volilne pravice vsi moški, ne gledé na to, če volijo v drugi kuriji. Drugo poročilo pa pravi, da bodo v posamihih deželah deželni zbori odločevali, naj se li vrši ta volitev na podlagi splošne volilne pravice ali ne.

Štajerski slovenski deželni poslanci so sklenili, da se ne bodo še udeleževali deželnozbornih sej, ker se jim ne izpolnjuje opravičene tirjatve v korist slovenskemu delu dežele. S tem bodo spravili nemške poslance v marsikako zadrego.

Pred Božičem je prišla na Dunaj k cesarju **rusinska** deputacija, obstoječa iz 220 mož. Prišli so se pritožiti zaradi strankarskega postopanja uradnikov pri zadnjih deželnozbornih volitvah. Prosili so, naj bi se deželni zbor gališki razpustil. Cesar je sprejel le šest mož iz deputacije, katerim je obljubil, da bo dal zadevo strogo preiskovati, ker so mu Rusini jednako pri srcu kakor drugi podložni narodi. Liberalni židovski in mažarski časniki so pri tej priložnosti strašno zabavljali čez deputacijo in še posebno čez duhovščino, ki je bila v deputaciji obilno zastopana.

Zaradi mažarskega nasilstva v Stopavi na **Ogerskem**, kjer so se pri zadnji volitvi godile nezaslišane krivice ljudski stranki, zbolelo je 60 kmečkih volilcev, največ za vročinsko boleznijo.

Pošteni krščanski listi nabirajo sedaj za te reveže milodare, židovski časopisi pa še vedno zabavljajo čez duhovščino, češ, da je ona kmete nabujskala, da so se tako mnogoštevilno udeležili volitve, in zagovarja in opravičuje postopanje mažarskih uradnikov pri volitvi. Res je sicer, da so bili duhovniki glavni voditelji ljudstva pri volitvah, a oni s tem niso hujskali, temveč ljudstvo le poučili o pravicah, katere imajo pri volitvah, in kako potrebno je priti na volišče, kjer se gre za

dušni in telesni blagor podložnikov, zlasti sedaj na Mažarskem, kjer se je s civilnim zakonom odprla pot najhujšim zlom. (Ravno to so storili duhovniki na Kranjskem povodom zadnjih volitev, pa so jih domači liberalci zato ravno tako napadali, kakor napadajo njih mažarski somišljeniki svoje!) Mažarji so tudi vse učitelje odstavili, ki so njim nasproti z ljudsko stranko volili. Tako umevajo liberalci volilno svobodo! Ko je cesar zvedel o nečloveškem postopanju pri volitvi v Stopavi, izrazil je z ostrimi besedami svojo nevoljo predsedniku Banffy-ju, češ, jaz sem tudi Slovakom oče, in da ne trpi, da bi njegovi uradniki v njegovem imenu tako surovo postopali z volilci. — Nekaj časa bodo pač še zmagovali mažarski frasoni s takimi sredstvi, a dolgo gotovo ne; saj jih vsak pameten in pošten človek obsoja.

Na **Moravskem** sta bili doslej dve stranki — mladočeška in nemška. Ker pa Mladočehi vedno huje napadajo cerkev, zato se snuje posebna katoliška stranka, ki ima v narodu močno zaslombo.

Mladočehi so se zadnji čas zelo približali vladi. Toda ker Badeni noče ugoditi njih želji in umakniti cesarskega namestnika grofa Thuna, zato se bo pogajanje najbrže razbilo.

Kaj je novega po širokem svetu?

Žalostne razmere na **Turškem** so se navidezno sicer nekoliko boljšale, a v resnici je še vse pri starem. Sultan nima sposobnih mož, na katere bi se mogel zanesti, da naredé mir. Turška poročila prikrivajo grozodejstva, kolikor le morejo; ako pa sploh kaj povejo, zvrčajo vso krivdo na kristijane, češ, da se upirajo in mohamedane izživajo. Nedavno je bilo zopet krvavo klanje v Zeitumu v Mali Aziji. Armenci so zbežali v gore; kolikor pa jih je preostalo v mestu, bili so pomorjeni. Tudi na otoku Kreti je prišlo te dni do krvavih pobojev, ker so Turki napadli kristijane. To preganjanje in klanje se vrši samo zaradi krščanske vere, katere zagrizeni Turki nočejo med seboj trpeti. Zaradi njih nasilstva je že precej kristijanov zatajilo krščansko vero in se pomohamedanilo. Veliko več pa se jih je dalo rajše umoriti ali pa so sami v vodo poskakali, nego da bi od krščanske vere odpadli. Tudi v sedanjem, v verskem oziru tako mlačnem času, ima cerkev svoje mučence! — Rusija se oborožuje i na suhem i na morju, da bo do spomladi pripravljena, če kaj pride. Tudi Turčija se pripravlja; a kaj bo reva opravila s tujimi sovražniki, ko niti domačih ne more ukrotiti. Angleški agenti bojda v Kavkazu razdeljujejo angleško orožje in sploh mnogo pripravljajo na tihem morda le zasebno, morda tudi v imenu vlade. Ako pa Angleži tako na tihem rujejo in skrivaj spravljajo mir v nevarnost, to pač ni častno za-nje! Angleži še nikoli

niso bili odkritosrčni prijatelji Rusom, najmanj pa so jim dobri gledé vshodnega vprašanja o razdelitvi turške zemlje. Da Rusi že davno niso pogнали Turkov v Azijo, kriva je največ angleška nevoščljivost. Bog vé, kaj nam prinese letošnja pomlad?

Lahi, ki hočejo zasesti Abesinijo v Afriki, bili so nedavno v boju zelo tepeni. Padlo jih je pri Amba Aladji nad 3000 mož. Doma na Laškem je ta poraz napravil velik strah. Zbornica poslancev je vkljub tako slabim gmotnim razmeram dovolila v vojni namen 20 milijonov lir. Preostalim laškim četam je odšlo na pomoč devet bataljonov vojakov in jih odrine še kakih 12.000 do 15.000. Posebnega dobička Lahi ne bodo imeli, pač pa mnogo škode.

Francoska vlada je popolnoma v rokah frasonov. To se kaže zlasti v postavodajalstvu, ker izdaja vedno nove postave, ki so naravnost naperjene zoper katoliško cerkev. Letos je vpeljala nov dokladni davek, s katerim je zadala smrtni udarec mnogim samostanom in njih šolam, ker svote, katere tirja, so tako ogromne, da marsikje cel samostan ni toliko vreden, kolikor mora plačati. Samo usmiljene sestre v Lijonu morale bi plačati celih 250.000 frankov. Kje jih hočejo vzeti? Nad 900 cerkvenih posestev je že zarubljenih. Seveda je to vnebovpijoča krivica, a kaj se frasoni za to zmenijo! O novem letu se bo predložil zbornici nov društveni zakon, kateri ima namen zatreti sploh vse cerkvene redove po celem Francoskem. Ko to doseže vlada, potem pretrga vso državniško zvezo s papežem. Tako gredó frasoni in liberalci v vseh državah roko v roki zoper katoliško cerkev in nje naprave. Seveda to ni nič novega; katoliška cerkev je že vajena takih napadov; zmagala je vselej, zmagalo bo tudi sedaj.

Španci imajo še vedno vojsko na Kubi. Zadnji čas so nekoliko bolj srečni, ker poveljnik Martinez Campos je ustaše v boju premagal in s tem precej ukrotil njih moč.

Piše se nam:

Iz Črnomlja. — Znana je morda vsem bralcem „Dol. Novic“ naša revna uborna cerkev, ki je čakala spretno roke, da jo popravi. In to se bo zgodilo na veliko veselje vseh faranov in duhovnikov. Naše upanje se naslanja na trdno podlago, zakaj 27. decembra m. leta je bilo v župni pisarni oddano zidarsko delo pri popravi farne cerkve; prevzel je delo mojster iz Metlike. Začetek je torej storjen. Zidarsko delo mora biti zadnjega junija l. 1896 dokončano in vse v redu. Med tem časom se bode izdelovala tudi notranja cerkvena oprava; dobimo dva nova altárja; križev pot, prižnico itd. Pa ne samo farna cerkev se bode popravila, ampak tudi mestna hiša, ki je res v slabem stanu. Delal se bo menda tudi vodovod. Da se bo vse to plačalo, bo vzela mestna občina 20.000 gld.

pri kranjski hranilnici na posodilo in s $3\frac{1}{2}\%$ obresti. Ob novem letu gojimo torej veliko upanja, ker se bo toliko storilo v prid prebivalstva.

Domače vesti.

(Deželni glavarji.) Presvetli cesar je imenoval za Kranjsko deželnim glavarjem g. Otona Detelo, namestnikom grofa Leona Auersperga; za Istro deželnim glavarjem dr. Campitellija, namestnikom dr. A. Stangerja, Slovenca; za Goriško deželnim glavarjem grofa Fr. Coroninija, namestnikom dr. A. Gregorčiča.

(V Novem mestu) so bile 17. in 18. dec. volitve v mestni zbor. Naznanjene so bile samo po oklicu, ki je bil nabit na desko pred mestno hišo. Zato do zadnjega dne skoro nikdo ni vedel, da bodo volitve. Na večer zadnje nedelje pred volitvijo so imeli nekateri volilci shod pri g. dr. Slancu, kjer so se dogovorili o kandidatih, starih in novih. Opomniti moram, da so vse tiste gospode odbornike, ki so na glasu kot možje konservativnega mišljenja, odvrgli in z novimi namestili, ki se klanjajo liberalnim načelom. Udeležba pri volitvi je bila jako majhna. V tretjem razredu je volilcev nad 300, prišlo jih je na volišča le 47, v drugem 12, v prvem pa 13. Zaradi teh in enakih nerednosti je več meščanov vložilo ugovor zoper volitev, med njimi celo nekateri, ki so se volitve udeležili. Ako bodo volitve razveljavljene, meščani, pridite polnoštevilno na volišče in oddajte svoje glasove možem, o katerih ste prepričani, da bodo skrbni in vestni gospodarji mestu!

(Poslanec g. V. Pfeifer) je govoril v državnem zboru za narodno enakopravnost vseh narodnosti ter se pritoževal, da se pri nastavljanju državnih uradnikov prezirajo slovenski uradniki. Slovenci tirjajo, da se jim dadó one pravice gledé enakopravnosti v vseh strokah javnega življenja, katere so jim zagotovljene v ustavnih zakonih.

(Podružnici sv. Cirila in Metoda) so poklonili in se tako oprostili novoletnih voščil gg.: dr. Andrej Vojska, c. kr. više dež. sod. svetovalec 1 gld.; dr. Josip Marinko 1 gld.; Fran Indof, duh. pomočnik v Prečini 1 gld. Blagajnik.

† (Umrli) je v Metliki 75 let stari gosp. Ivan Parma, c. kr. polic. svetovalec v pokoju, vitez Franc Jožefovega reda. Služboval je mnogo časa v Ljubljani, ter bil jako priljubljen gospod. Zadnja leta bil je v pokoju v Metliki. Udeležba pri pogrebu bila je ogromna. Naj v miru počiva!

(C. kr. privil. unif. meščanska garda) priredi 11. januarja 1896 v Rudolfovem veliko plesno veselico v prostorih tukajšnje čitalnice. Začetek točno ob osmi uri zvečer. ODBOR.

(Tukajšnje katoliško društvo rokodeljskih pomočnikov) napravi 6. t. m. ob sedmih zvečer veselico-oblentico z igro „Rokodeljska družba“ s petjem in tombolo v lastnej hiši. Prijatelje in podpornike te družbe prijazno vabimo, naj se obilno udeležé.

(V kmetijski bralnici) v Novem mestu bode v nedeljo 5 t. m. poduk, „koliko se kaže pečati s pridelovanjem žita in kako je mogoče zboljšati pridelok žitnih rastlin.“ V nedeljo dné 12. t. m. pa bode v bralnici poduk „kako je gnojiti in obdelovati travnike in večletna deteljišča.“

(Porotne obravnave) v Novem mestu se bodo to leto začele: 24 febr., 4. maja, 3. avgusta in

16. novembra; v Ljubljani pa 24. febr., 26. maja, 24. avgusta in 30. novembra.

(V državni gozdarski šoli) v Bršlinu pri Novem mestu se bode v tem letu oddalo 564.000 triletnih smrekovih sadik, tisoč po 1 gld. 50 kr.

(Občni zbor katol. polit. društva za Dolenjsko) bo v drugi polovici meseca januarja. Natančnejši program priobčimo prihodnjič.

(Zadnji sejm v Črnomlju) je bil dan pred Božičem in slabo obiskan. Bilo je namreč deževno vreme in obilo blata, živine so pripeljali malo; po mestnem trgu je bilo malo bolj živahno.

(Šentruperska občina) je izvolila častnim občanom preč. gosp. Jožefa Grčarja, župnika pri Sv. Trojici.

(Vodovod „Blatnik-Semič-Črnomelj“) Vodoppravna obravnava za ta vodovod vršila se je 12. in 13. decembra na celi progi tega velikega podvzeta. Vdeležila sta se c. kr. okr. komisarja novomeški in črnomaljski, komisijski vodja je bil g. c. kr. okr. komisar Orešek, deželo Kranjsko zastopal je g. dr. Fran Papež, kteremu je bil inženir Hrasky kot tehnični strokovnjak na razpolaganje. — Vsa obravnava je končana povoljno, tako, da se bode po novem letu začelo delovanje in se do konca 1896. l. dodela cela vodovodna proga.

(Šola na Maverlu pri Črnomlju) je vsled bolezní (bele kože) zaprta, in je tudi pouk v šoli pretrgan. Zbolelo je več otrok, toda do sedaj še ni nobenega slučaja smrti, dokaz, da bolezen ni nevarna.

(Iz Štange.) Zapustil je nas organist Lud. Sparhakelj, ki gre v Skaručino za pomožnega učitelja in organista. Bil je prav dober orglavec in pevec ter vestno vse postave sv. cerkve izvrševal. Samo eno leto bil je v orglarski šoli, a izuril se je tu v dveh letih sam tako, da je zdaj prav trden v orgljanju in petju. — Ker je torej služba organista izpraznjena, se takoj drugi vsprejme, kateri mora pa v vsakem oziru pošten biti.

(Stare desetice in petice) veljajo v javnem prometu še celo to leto. Pozneje se bodo nekaj časa sprejemale le še v državnih blagajnah.

(Novomeško okrajno glavarstvo) obsega 48.346 duš, in je imelo v tretjem četrtletju 38 porok, 429 rojstev, 324 mrtvih, od teh 163 otrok pod petim letom. Nad 70 let starih je bilo 34; ponesrečenih 4; na jetiki je umrlo 42, na davici 47, na griži 79.

(V Gradcu) se je nedavno ustanovilo slovensko izobraževalno, zabavno in pevsko društvo „Edinost“, katero ima namen, med Nemci živeče slovenske delavce izobraževati in jih pred potujčevanjem obvarovati. Načelníštvo društva se priporoča rojakom v domovini, da bi blagovolili mlademu društvu v gmotnem oziru pomagati. Prispevki naj se pošiljajo pod naslovom: Slovensko društvo „Edinost“, Graz; Griessgasse, N. 17. I. Stock.

(Kranjski deželni zbor) se je sešel prvič 28. decembra. Deželni predsednik baron Hein je omenjal v svojem ogovoru težavne naloge, katero imajo poslanci izvršiti zlasti zaradi zadnega velikega potresa. Skrbeti bo treba, da se dežela, ki je tako osiromašena, preveč ne obremeni, in da se pospešijo dela gledé vodovodov, cest in železnic. Deželni glavar je potem otvoril sejo. Pozdravivši vse poslance, izreka trdno voljo, da bo vstrajal delujoč v blagor domovine na oni poti, katero mu kaže zvestoba in udanost do presvetlega vladarja, domoljubje in pravičnost; v tem naj ga blagovolijo poslanci složno podpirati. Opozarja

na slabo stanje kranjskega, zlasti dolenjskega poljedelstva, ko so vinogradi večinoma uničeni. Vendar bo mogoče vse srečno izvršiti, ako poslanci složno delujejo, opustivši vse nepotrebne strankarske prepire. Zborovanje se prične v božičnem tednu, torej v znamenju miru. V božični noči je nebeški glas oznanjal mir vsem ljudem na zemlji, kateri so dobre volje; naj vlada torej mir tudi med nami in Bog bo blagoslovil delovanje novega deželnega zbora! — V finančni odsek so bili izvoljeni: Klun (načelnik), Papež, Povše, Žitnik, Kalan, Hribar, Majaron, Murnik, Schaffer, Schwegel, Lenkh. — V upravni odsek: Papež, Povše, Jelovšek, Pakiž, Kersnik, Tavčar, Globočnik, Lenarčič, Lichtenberg (načelnik), Loy, L. Auersperg, Langer. — V odsek za letno poročilo: Ažman, Lavrenčič, Pfeifer, Schweiger, Grasselli (načelnik), Kersnik, Perdan, E. Auersperg, Wurzbach.

(Domača vzgoja.) Slovenskim materam, vzgojiteljicam, učiteljicam, vzgojiteljem in učiteljem po najboljših virih spisal Jakob Dimnik, učitelj v Ljubljani. Čisti dohodek je namenjen društvu za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani. Cena 1 gld. Dobiva se pri g. pisatelju in v vseh ljubljanskih knjigotržnicah. — Knjiga je spisana v lahko umevnem, prikupnem jeziku po vzgojevalnih načelih slavnega škofa Šlomška. S tem smo že dovolj povedali o nji. Priporočamo jo prav iskreno ne le učiteljskemu stanu, temveč še prav posebno slovenskim materam, katere jo bodo z zanimanjem in velikim pridom brale ter, po nji na marsikaj opozorjene, svoje otroke obvarovale pred marsikako dušno ali telesno hibo. Knjigi želimo kar največ čitateljev in čitateljic, pred vsem pa mnogo uspeha. Gospodu pisatelju pa izrekamo za to spretno in v verskem oziru tako vrlo sestavljeno knjigo presrčno zahvalo! (Na strani 81. v 6. vrsti zgoraj se je vrnil tiskarski pogrešek; bere naj se: slabi vzgledi namesto slabe vzgleda.)

(Današnji list) ima za prilogo lepo podobico, ki ima namen priporočati Kathreiner-Kneipp-ovo sladno kavo.

Razne vesti.

* (Ponarejen denar.) Toži se, da po južnem Tirolskem izdajajo ponarejene nove desetice in dvajsetice, pa tudi krone. Zadnji čas se je našlo tudi dosti ponarejenih goldinarjev. Čuje se, da so se vže našli tudi v Ljubljani. Po žvenku se komaj dajo od pravih ločiti. Sprednja stran s podobo cesarjevo je dobro napravljena, zadnja z orlom pa precej zamazana. Tudi rob ni gladek in v napisu manjkajo nekatere besede. Pazite, da ne bodete prevarjeni!

Loterijske številke.

Gradec	14. decembra	83	88	46	9	3
Trst	21. "	59	50	43	20	77
Gradec	28. "	56	37	21	60	79

Ker mi ni bilo mogoče od vseh prijateljev in znancev se posloviti, kličem odhajaje iz Novega mesta vsem skupaj

Krepki „na zdar!“

Jakob Blažon,
c. kr. davčni praktikant.
(4)
Na Vrhniki, dné 30. decembra 1895.

Florijan Skaberne, posestnik, Avgust Skaberne, veletržec in posestnik, Josipa Lizzka roj. Skaberne, c. kr. fin. svetovalca soproga in Marija Rosina roj. Skaberne, c. kr. sodn. pristava vdova, tužnim srcem javljajo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je njih babica, prebabica in preprebabica, gospa

Marija Marocutti,

posestnica v Trebnjem,

danes jutraj ob 4. uri, po prejetih sv. zakramentih, 99 let stara, mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb drage ranjke bo v četrtek 2. januarja ob polu 10. uri jutraj.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v mnogih cerkvah. Blago ranjko priporočamo v blagi spomin in molitev.

Trebnje, dné 31. decembra 1895.

Preklic.

Ukradena mi je bila svota denarjev. Dolžil sem Antona Teropšiča iz Herinje Vasi, radi česar tú očitno obžalujem, da sem ga žalil.

(115)

Mihael Lumpert iz Ragovega.

Razglas.

Naznanja se, da se bode prodalo na javni dražbi 261 iz Hrvatskega utihotapljenih, po 25—85 kg. težkih

živih prešičev,

dne 2. in 3. januarja 1896. leta,

in sicer 139 prešičev dné 2. januarja v Bršlinu pri Novem mestu, in 122 prašičev dne 3. januarja v Kandiji pri Novem mestu.

Dražba se prične vsakokrat ob 10. uri dopoldne.

C. kr. okrajno glavarstvo Rudolfovo,
dné 23. decembra 1895.

(6)

Razglas.

Veliki živinski somenj v Črnomlji

bode

v četrtek dné 2. januarja 1896.

Kupci in prodajalci se vabijo.

Mestno županstvo Črnomelj,
dné 27. decembra 1895.

Naznanilo.

Na deželni cesti mej Novomestom in Ljubljano nahajajoči se most na Gmajni pri Krki se bode popravljaj, in bo vsled tega od sedaj naprej ta cesta za tovarne vozove zaprta.

Knez Auerspergov gozdarski urad v Soteski,
dné 30. decembra 1895. (13—1)

Hiša

na Raki, ob cesti ležeča, za gostilno ali za obrtnjo pripravna, se dá takoj v najem. Več o tem se izve v grajščini Raki na Dolenjskem. (1)

Srečno novo leto

voši vsem sorodnikom, prijateljem
in znancem

J. Krajec,

tiskar in knjigar v Novem mestu.

Sprejme se

(12-1)

v tovarniško pisarno na Dolenjskem

gospodična,

katera je v računjanju in pisanju dobro izurjena.

Lastnoročno pisane ponudbe naj se pošljejo
pod naslovom „V. 880“ upravištvu „Dol. Novic“.

Vino leta 1895.

lastnega pridelka iz ameriksanskih požlahtnjenih trt
dobiti je pri Lenartu del Cott-u v Brežicah. (5-1)

Hiša z mesnico in blevom

št. 2 v Črnomlji na glavnem trgu se da z 1. januarjem
1896 v najem ali pa se tudi proda. V hiši je naj-
stareja gostilna ter vse v dobrem stanu. — Več pové
lastnik

(10)

J. Šusteršič v Seli pri Črnomlji.

Prostovoljno se proda dražbenim potom za
vsako ceno

posestvo v Žužemberku h. št. 143,

kjer je že nad 30 let mesarija in krčma, vedno na
dobrem glasu. — Natančneje pri lastniku

(3)

Josip Susteršič-u.

ZAHVALA!

Vljudno podpisani se častitim p. n. mojim
bivšim gostom v Trebnjem najtopleje zahva-
ljujem za mi skazano čast z obilnim obiskom.

Naznanjam pa slavnemu občinstvu Žužem-
berskega okraja in njega obiskovalcem, da
sem v lastnej hiši v Žužemberku-

gostilno in mesarijo

otvoril. Potrudil se bom sl. občinstvu v vsakem
oziru dovoljno postréči ter se za mnogobrojni
obisk vdano priporočam.

Z vsem spoštovanjem

(14-1)

Josip Hrovat.

Slavnemu občinstvu vljudno
naznanjam, da bom pod tvrdko

Ana Božič

nadaljevala svojo prodajalnico z
manufakturnim blagom v
Novem mestu. Zahvaljujem se
slavnemu občinstvu za zaupanje,
ktero je skazovalo tej prodajalni
skozi mnogo let ter prosim, da
tudi nadalje zvesto ostané. Potru-
dila se bom z najboljšim blagom
ceno postréči.

(9-1)

Ana Božič.

Išče se

kovač, večč živinozdravništva.

Kovačija je tik okrajne ceste, kjer vsaki dan veliko
voznikov prihaja. V okolici ni nobenega kovača, ki
bi železna drevesa za orati zdeloval — in bi kovač
vešč tega dela veliko zaslužil. Oženjeni imajo pred-
nost. Stanovanje brezplačno. Pisma pod V. V. 26.
na uredništvo tega lista. (247-2)

Orehove dile,

70 metrov, po pet četrt palca debele, ima na prodaj

Anton Skul,

posestnik na Vrblju, pošta Kostanjevica.

V kavarni Schmidt v Novem mestu (8-1)

dobijo se iz druge roke sledeči listi:

„Deutsches Volksblatt“, „Agrar Tag-
blatt“, „Politik“, „Figaro“ in „Fortuna“

Prav po ceni

se dobi vse za klobučarijo pripravne stroje, kotle,
forme in vsa k temu spadajoča orodja. Več se poizve
pri opravištvu „Dol. Novic“. (2-1)

Pozor!

Svarilo!

Varujte se,

da ne bote opeharjeni pri
nakupu sladne kave. Dobič-
kaželjni ljudje še vedno pon-
rejšajo Kathreinerjevo kavo,
zato ne jemljite drugih ko bele
izvirne zavoje z napisom

„Kathreiner“.

Kathreiner-Kneippova sladna
kava je edina zdrava in
okusna primes k bobovi kavi,
natorni pridelek v celih zrnih;
vsaka škodljiva primes je
izključena.